

Sequentia de nativitate

Natus est hodie Dominus

Louis Krekelberg

Graduel de Fontevrault (1150-1269)
(ook wel: Graduel de Aliénor de Bretagne)
Natus est hodie Dominus (fol.27r)

In het Graduale Novum zijn slechts 5 sequenties opgenomen. Wie op zoek is naar andere sequenties kan terecht in hierna genoemd graduale. Bij voorbeeld in de Kersttijd: *Nato canunt omnia...*, *Lux fulget hodierna...*, *Eya recolamus...*, *Laudes Deo dicant...*, *Natus est...* Met dit laatste gezang wil ik u graag kennis laten maken. In de restitutie laat ik zien hoe mooi deze compositie is opgebouwd. Er bestaan uitvoeringen van deze sequentie door een Portugees koor en ook door het ensemble van Marcel Peres, maar een restitutie ben ik nog nergens tegengekomen. De componist van de **Sequentia de Nativitate** uit Grad. de Fontevrault (1150-1260), fol.27r gebruikt in dit gezang 6 verschillende melodieën: melodie **a b c d e** en **f**. Het gezang staat in de eerste modus. De melodieën worden in een bepaalde volgorde geplaatst en die volgorde wordt 2x herhaald, waardoor een driedeling ontstaat.

Het melodieschema, van boven naar beneden te lezen, laat dat zien.

I	II	III	
a	a	a	Bij de rode letters is de componist niet volledig consequent, maar voor de rest is er grote overeenkomst (zie beneden).
a	a	a	
b	a'd'	b	De componist houdt van herhaling en dat maakt dit gezang bijzonder. Niet alleen melodieën worden herhaald, maar ook woorden met bijbehorende melodietjes. Zie b.v. melodie a en b.
	e'	d	
c	e	e	In melodie b van de eerste groep wordt een klein motiefje 7x herhaald en deze melodie neemt de plaats in van twee zinnen.
d	d	d	
e	e	e	Melodie c komt alleen voor in groep I.
e'	e'	e'	
d	d	d	
f	f	f'	

Alle drie delen beginnen met 2x melodie a:

I : Natus est, Qui mundi,

II : Igitur, iam nova,

III : Lux anni, festiva,

Zo ontstaat er een mooie evenwichtige opbouw:

Eerste notenbalk: I II III idem

Tweede notenbalk: I II III idem

Derde notenbalk: I II idem III een combinatie van a en d

Vierde notenbalk: I b II d III e'

Vijfde notenbalk: I c (c komt alleen hier voor) II III idem

Zesde t/m elfde notenbalk: I II III idem.

Drs. François Carré: Vertaling

Jan Lipsch: Zorgvuldig uitgewerkte kwadraatnotatie

Marg Vroomen: Lay-out en eindredactie

Louis Krekelberg: Restitutie en verantwoording

Maasbracht, april 2024

Natus est – vertaling in het Nederlands met de Latijnse verzen

Natus est, natus est, natus est hodie **Dominus**
Qui mundi, qui mundi, qui mundi diluit **facinus**
Quem Pater factor **omnium** in hoc misit **exilium**
ut facturam **redimeret** et paradiso **rederet**.

Heden is geboren de Heer,
die de zonde van de wereld, het ondermaanse, gewist heeft,
die door de Vader, schepper van alles wat is, in deze ballingschap gezonden is
opdat Hij alles wat misdaan is rechtzet en ons het paradijs teruggeeft.

Haec minuit quod **erat** assumens quod non **erat**
Sed carnis sumpto **pallio** in virginis **palatio**
Ut sponsus de **thalamo** processit ex **utero**.

Hij verzachtte al wat er eerder was, alsof het nooit geweest was,
bekleedde zich zelfs met een menselijke gedaante in een maagdelijk paleis, opdat hij, als de
bruidegom uit het bruidsvertrek, uit de moederschoot voort kon komen.

Flos de Iesse **virgula** fructus replet **saecula**
hunc predixit **prophetia** nasciturum ex **Maria**
quando flos iste **nascitur** diabolus **confunditur**
et moritur mors et moritur mors et moritur mors..

Bloem aan de twijg van Jesse, vrucht die de eeuwen vervult,
dit werd voorspeld in de profetie: Hij zou geboren worden uit Maria;
toen deze bloem geboren werd werd de duivel tenietgedaan
en de dood zelf stierf, de dood zelf kwam waarlijk om.

Igitur, igitur, igitur mundana **fabrica**
iam nova, iam nova, iam nova concrepent **cantica**
pax, pax, pax est in terris **reddita** per prothoplaustum **perdita**.

En laat daarom, alleen daarom al, in de wereld om ons heen
nieuwe, oorspronkelijke gezangen weerklinken.
Vrede, ware eendracht, is weergekeerd op aarde, die door de eerste mens teloor was gegaan.

Orta prole summi **Patris** sacro sancta carnem **Matris**
cipressus ex **platano** veniens a **libano**
est inclinata **deitas** ut assumeret **humanitas**.

Uit de allerhoogste Vader voortgekomen en uit de allerheiligste Moeder geboren,
als een cypres, gegroeid in de wouden van Libanon,
om zo als nedergedaalde godheid de menselijkheid aan te nemen.

O quanta **laetitia** o et quanta **gratia**
tanta rei **gaudia** se **ineffabilia**
o nativitas **miranda** o et dies **veneranda**
o stella maris **inclita** aeternum solem **rogita**
ut adiuvet nos, ut adiuvet nos, ut adiuvet nos.

O, welk een blijdschap en o, welke genade,
zoveel onuitsprekelijke vreugde,

o, wonderbaarlijke geboorte en o, dag vol heerlijkheid,
o, nedergedaalde sterre der zee, smachtend naar de eeuwige zon,
schiet ons te hulp, kom ons voorwaar te hulp.

Lux anni, lux anni, lux anni reducta **ferculo**
festiva, festiva, festiva refulget **saeculo**
quam lux hominis **Filius** carnem suscepit **virginis**
in huius valle **ihérico** de germine **Davitico** .

Licht van de tijd, van onze era, tot menselijk drager omgevormd,
laat de wereld feestelijk en stralend schitteren
als het licht van een menszoon uit zuiver vlees gevormd
in deze vallei van Jericho uit de stam van David.

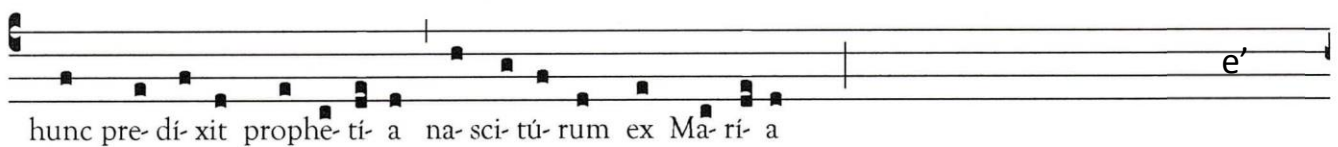
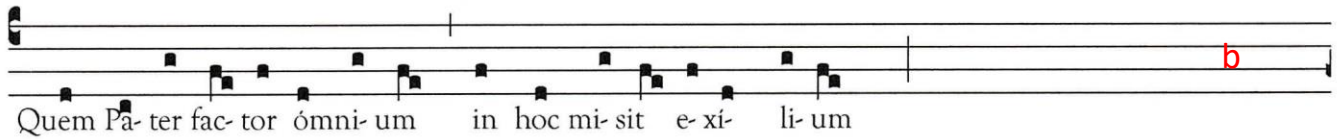
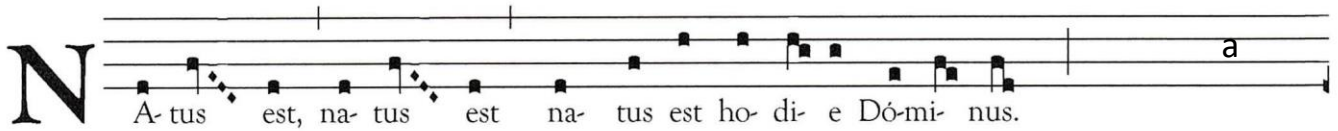
O magnum **misterium** o quale **solatium**
deum qui cuncta **condidit** puella Mater **edidit**
cuius **puerperium** mundo fert **remedium**
missa pascit **hostia** de superna **gratia**.

O, groot mysterie, o, grote vertroosting,
een maagdelijke moeder bracht een goddelijk persoon voort
die alles geschapen heeft. Haar zwangerschap bracht genezing aan de wereld,
het zo gezonden paasoffer voedt ons met eeuwige genade.

Ergo fratres **exultemus** et hec festa **celebremus**
ut hec nobis **festivitas** sit omnibus **prosperitas**
Dieux amen, amen Di-eux, amen.

En daarom, broeders, laten we verheugd zijn en deze feestdag vieren
zodat ons vreugdevol gemoed ons allemaal welbehagen brengt.
God, de Ware, waarachtige God.

Drs. François Carré

l- gi- tur, i- gi- tur, i- gi- tur mundá- na fá- bri- ca

iam no- va, iam no- va, iam no- va con- cré- pent cán- ti- ca

pax, pax, pax est in ter- ris réd- di- ta per pro- tho- pláus- tum pér- di- ta.

Orta pro- le summi Pa- tris sa- cro san- cta car- nem Ma- tris

ci- prés- sus ex plá- ta- no vé- ni- ens a lí- ba- no

est incli- ná- ta dé- i- tas ut as- sú- me- ret hu- má- ni- tas.

Fol. 28 r

O quan- ta lae- tí- ti- a o et quan- ta grá- ti- a

tan- ta re- i gáu- di- a se in- ef- fa- bí- lí- a

o na- tí- vi- tas mi- rán- da o et di- es ve- ne- rán- da

o stel- la ma- ris ín- cli- ta ae- tér- num so- lem ró- gi- ta

ut ad- iú- vet nos, ut ad- iú- vet nos, ut ad- iú- vet nos.

Lux an- ni, lux an- ni, lux an- ni re- dū- cta fēr- cu- lo
 fes- tí- va, fes- tí- va, fes- tí- va re- fúl- get sae- cu- lo
 quam lux hó- mi- nis Fí- li- us car- nem su- scé- pit vir- gi- nis
 in hu- ius val- le Ihé- ri- co de gér- mi- ne Da- ví- ti- co.
 O magnum misté- ri- um! O qua- le so- lá- ti- um!
 de- um qui cuncta cón- di- dit pu- él- le Ma- ter é- di- dit
 cu- ius pu- er- pé- ri- um mun- do fert re- mé- di- um
 mis- sa pa- scit hós- ti- a de su- pér- na grá- ti- a.
 Er- go fra- tres ex- ul- té- mus et haec fes- ta ce- le- bré- mus
 ut haec no- bis fes- tí- vi- tās sit óm- ni- bus pros- pé- ri- tās
 Fol. 28v L.K.
 Dieux a- men, a- men Di- eux, a- men!